



UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE  
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD  
Faculty of Social Sciences, Charles University  
Smetanovo náměstí, 6, 110 01 Praha 1  
Česká republika

Posudek vedoucího na diplomovou práci:

**Pelikánová, Lucie. *Blízkovýchodní diplomacie Henryho Kissingera. UK FSV IMS KAS, Praha, LS 2011/2012, 68 s.***

Lucie Pelikánová se ve své diplomové práci zabývá událostmi, které navzdory tomu, že se odehrály již před takřka čtyřmi desetiletími, nadále poutají pozornost historiků, odborníků na zahraniční politiku i širší veřejnosti. Jomkipurská válka (či říjnová válka) v roce 1973, internacionalizace tohoto konfliktu a vyčerpání válčících stran umožnilo Spojeným státům, v tomto případě zejména Henrymu Kissingerovi, rozvinout intenzivní diplomatické úsilí, jehož výsledkem byla dohoda o příměří a dočasné uklidnění situace na Blízkém východě. Taktika kyvadlové diplomacie, kterou Kissinger uplatnil, zde naplno demonstrovala svou efektivitu, avšak zároveň i své neoddiskutovatelné limity. Autorka se ve své práci (jak již napovídá její název) zaměřuje právě na roli Henryho Kissingera, na hlavní faktory, které ovlivňovaly jeho postup při jednáních i na jeho zvláštní postavení v rámci Nixonovy administrativy a důsledky, které toto postavení mělo pro americkou zahraniční politiku.

Kolegyně Pelikánová obhajuje tezi, že ačkoli Kissinger v roli ministra zahraničí (a poradce pro národní bezpečnost) postupoval často v rozporu se zaběhnutými postupy a své kroky v některých případech nekonzultoval ani s prezidentem (respektive je prezidentovi předložil *ex post*), tento jeho přístup byl z hlediska řešení blízkovýchodního konfliktu přínosný (s. 5). Kromě popisu a analýzy Kissingerova jednání, zasazeného do širšího kontextu vývoje v regionu a ve Spojených státech, autorka rovněž konfrontuje některá Kissingerova dobová i pozdější tvrzení s dostupnými primárními prameny. Ve světle této konfrontace vychází jasně najevo, že Kissinger řadu svých kroků prezentoval veřejnosti poněkud jinak, než jak k nim ve skutečnosti došlo (viz například otázka (ne)použití horké linky – s. 42–43, vyhlášení obranné pohotovosti DEFCON III – s. 39–42, či záměrné vynechání přepisů některých telefonických hovorů z Kissingerem redigované publikace *Crisis* – s. 40–42).

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První je věnována vývoji na Blízkém východě počínaje šestidenní válkou a konče druhou polovinou sedmdesátých let (zde je možná zavádějící název kapitoly – nejedná se o situaci na Blízkém východě *od druhé poloviny sedmdesátých let*, ale spíše *od druhé poloviny let šedesátých*, jelikož šestidenní válka proběhla v roce 1967). V druhé kapitole kolegyně Pelikánová zachycuje vnitropolitickou situaci v USA v době, kdy vypukla jomkipurská válka. Analyzuje zde velice specifický vztah mezi prezidentem Richardem M. Nixonem a Henry Kissingerem, přičemž upozorňuje na silné i slabé stránky jejich vzájemné spolupráce. Zmiňuje i dopady aféry Watergate a rovněž konkrétní oblasti mimo Blízký východ, na které se oba muži zaměřili (Vietnam, navázání vztahů s ČLR, vztahy se Sovětským svazem) a stručně hodnotí výsledky, jichž bylo na tomto poli dosaženo. Třetí, stěžejní kapitola práce je pak věnována samotné kyvadlové diplomacii, metodám, které Henry Kissinger používal k vyvinutí nátlaku na své partnery i některým již výše zmíněným kontroverzím, které jeho postup provázely.

Kolegyně Pelikánová obecně svých stanovených cílů dosáhla. Hypotézu, kterou si stanovila v úvodu, se jí podařilo na základě argumentů obsažených v práci obhájit. I s jejím hodnocením přínosů a obecné využitelnosti kyvadlové diplomacie (s. 48–49) lze v zásadě souhlasit. Pasáž analyzující Kissingerův postup a jeho osobnostní charakteristiky, které z něj

činily a činí jednu z legend diplomacie druhé poloviny dvacátého století, je poměrně zdařile zpracovaná (s. 33–38 a zmínky dále v textu). Některá dílčí témata jsou naopak nastíněna snad až příliš stručně a neškodilo by, kdyby je autorka rozvedla podrobněji (viz například podkapitola 1.7 o hlavních příčinách konfliktu mezi Izraelem a jeho arabskými sousedy na s. 18–19 či podkapitola 2.1 o aféře Watergate na s. 21– 22). Tyto otázky jsou nepochybně úzce spjaty s hlavní výzkumnou otázkou této studie, avšak každá z nich by vydala na samostatnou diplomovou práci, a zůstává otázkou, zda měly či neměly být zpracovány formou podobně zhuštěných podkapitol. Celkově lze nicméně říci, že text práce je logicky strukturován – po uvedení čtenáře do problematiky vývoje na Blízkém východě následuje pasáž vysvětlující, proč se Henry Kissinger těšil při formulaci a implementaci zahraniční politiky tak velké míře autonomie a nezávislosti (oslabení Richarda Nixona kvůli aféře Watergate, snaha administrativy odpoutat pozornost od vnitropolitických problémů dosažením úspěchů na poli diplomacie) a konečně rozbor samotného diplomatického jednání a jeho výsledků.

Po stránce formální lze práci vytknout občasně stylistické neobratnosti – např.: „... došlo na začátku roku 1974 k sérii dohod...“ (s. 38), „ústředními výzkumnými otázkami mé práce jsou následující“ (s. 4), „vyhlášení leteckého mostu“ (s. 41) atd. V některých případech se až příliš často opakují ve stejném odstavci stejné výrazy a slovní obraty a text jako celek působí poněkud kostrbatým dojmem. Autorka má rovněž občas problémy s interpunkcí – někdy je interpunkce použita nesprávně, někdy chybějí mezery, někdy naopak přebývají. Občas se vyskytují i překlapy, ale jedná se spíše o výjimečné případy.

Závěrem lze konstatovat, že eliminace výše zmíněných nedostatků by práci dodala vyšší kvalitu a čtivost. Tyto nedostatky však zásadním způsobem nesnižují její přínos. Dá se tak nepochybně říci, že text vyhovuje stanoveným požadavkům jak po stránce obsahové, tak po stránce formální, a přináší a prezentuje řadu zajímavých poznatků. Ve světle těchto skutečností doporučuji i s ohledem na posudek oponenta práci k obhajobě s hodnocením **výborně**.

V Praze dne 16. 6. 2012

PhDr. Jan Bečka, Ph.D.  
UK FSV IMS KAS